

MITÄ KUULUU 10 VUOTTA TÄYTTÄNEELLE SOSIAALIALAN YLEMMÄLLE AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINNOLLE JA TUTKINNON SUORITTANEILLE TYÖELÄMÄSSÄ?

Sirppa Kinos: *VTL, lehtori, Turun ammattikorkeakoulu*

Sirkka Rousu: *HT, yliopettaja, Metropolia Ammattikorkeakoulu*

sirppa.kinos@turkuamk.fi; sirkka.rousu@metropolia.fi

Janus vol. 25 (3) 2017, 257–265

JOHDANTO

Tässä artikkelissa tarkastellaan sosiaalialan muuttuvan toimintaympäristön, sosiaalialan korkeakoulutuksen ja tehtäväkentteen haasteita erityisesti sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (sosionomi YAMK) näkökulmasta. Artikkelin rakentuu tuoreelle tutkimustiedolle sosionomi (YAMK) -tutkinnon opiskelijoiden ja tutkinnon suorittaneiden työmarkkina-asemasta, jota Suvi Linnanvuori (2013) ja Sirppa Kinos (2015) ovat tahoillaan hankkineet.

On hyvä, että Euroopan unionin Bolognan prosessin myötä koulutuksen laadun varmistuksen ja työllistymisen kysymykset ovat vahvistuneet suomalaisessa korkeakoulupolitiikassa (Puhakka ym. 2012, 358). Suomalaisille työmarkkinoille tyypillinen pitkälle eriytynyt ammattirakenne ja sen sääntely luo tähän omat haasteensa.

Sosionomien (YAMK) työmarkkina-aseman tarkastelu on tärkeää erityisesti nyt, kun hyvinvointipalveluiden palvelurakenteet ovat muuttumassa. Kunnat eivät kaikin osin ole osanneet hyödyntää heidän osaamistaan. Kysymys sosiaalityöstä ja sosiaalityöntekijän kelpoisuudesta keskusteluttaa edelleen, uuden sosiaalihuoltolain ja lain sosiaalihuollon ammattihenkilöistä valossa. Ylempien

ammattikorkeakoulututkintojen aloituspaikkoja ollaan myös lisäämässä, joten tutkinnon työmarkkinarelevanssi on keskinen kysymys, ja mahdollisia esteitä sijoittumiselle koulutusta vastaaviin tehtäviin tulisi poistaa.

SOSIAALIALAN KOULUTIS SUOMESSA

Sosiaalialan opinnot aloittaa vuosittain noin 11 000 opiskelijaa. Heistä suurin osa opiskelee toisen asteen tutkinnossa lähihoitajaksi, parisen tuhatta sosionomiksi (AMK) sekä muutamia satoja sosionomiksi (YAMK) tai sosiaalityöntekijäksi. Sosiaalialan koulutuksella on varsin pitkä historia Suomessa. Sosiaalityön koulutus ylempänä yliopistollisena tutkintona alkoi 1970-luvulla. Nykyiselleen alan koulutusrakenteet ovat muovautuneet 1990-luvulta alkaen, lähihoitajakoulutuksen ja sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen myötä (Vuorensyrjä ym. 2006, 31). Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkintoja ovat sosionomi, geronomi ja kuntoutuksen ohjaaja.

2000-luvulla syntyivät kokeilujen kautta ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnot, jotka myöhemmin nimettiin ylemmiksi ammattikorkeakoulututkinnoiksi. Niistä tuli vuonna 2005 pysyvä osa korkeakoulujärjestelmää. Perusteita opiskeluväylän avaamiseen

oli useita. Ammattikorkeakoulun perustutkinnoista valmistuneet tarvitsivat vaihtoehtoja ammatillisen osaamisen- ja kehittämiseen. Myös kansainvälisillä esimerkeillä oli merkitystä. Kun opiskelu liittyy läheisesti työelämään, se voidaan suorittaa työn ohella. Tämä edistää koulutuksen nopeaa hyödyntämistä, eikä vaadi pitkää poissaoloa työelämästä. (Borgman 2006, 166–167.)

Sosionomi (YAMK) -tutkinto on suunnattu jo työssä oleville. Se rakentuu sosionomi (AMK) -tutkinnon ja usean vuoden työkokemuksen pohjalle. Merkittävässä roolissa koulutuksessa on opinnäytetyö, joka on työelämälähtöinen kehittämishanke. Opetussuunnitelmien ilmaisemissa tavoitteissa painottuvat taidot soveltaa teoreettista tietoa, kriittinen ja analyttinen ajattelu, asiakastyön syventäminen ja kehittäminen, johtaminen sekä asiantuntijaverkostoissa toimiminen. Osa sosionomi (YAMK) -tutkinnon tuottavista koulutusohjelmista sijoittuu selkeästi sosiaalialan viitekehykseen, esimerkiksi päihde- ja syrjäytyminen sekä lapsi-, nuoriso- ja perhetyö. Osa koulutusohjelmista taas rakentuu ammattialoja ylittäviksi, kuten sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen. (Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007, 24.)

SOSIAALIAN TYÖN MUUTTUVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Sosiaalihuoltolaki uudistaa sosiaalialan työtä

Sosiaalityö ja laajemminkin sosiaalialan ammatillinen työ on keskeinen osa suomalaisen yhteiskunnan hyvin-

vointipolitiikkaa. Se pyrkii turvaamaan kansalaisten hyvinvointia ja samalla ylläpitämään yhteisöjen sosiaalista turvallisuutta. Kansainväliset ja kansalliset yhteiskunnalliset muutokset luovat haasteita sosiaalialan ammatilliselle työlle. Nopeasti muuttunut turvapaikanhakijatilanne antaa tästä konkreettisen esimerkin. Väestö monikulttuuristuu ja ikääntyy. Sosiaalisten ongelmien ennakoidaan monimutkaistuvan ja niiden ylisukupolvittaisuuden voimistuvan. Hyvinvointivaltiolliset palvelujärjestelmät ovat murroksessa ja korvautuvat osin hyvinvointiyhteiskunnallisilla toimintamuodoilla. (Saari & Viinamäki 2012, 94–98.)

Kunnilla on ollut keskeinen rooli hyvinvointipalvelujen järjestämisessä. Suomessa sosiaalityö ja laajemminkin sosiaalialan työ on toteutunut pääosin kunnallisen sosiaalipolitiikan kentässä, osana lakisääteistä sosiaalihuoltoa. Sosiaalihuoltolaki (2014/1301) pyrkii siirtämään painopisteen korjaavista toimista hyvinvoinnin edistämiseen, ennaltaehkäisevään työhön ja varhaiseen tukeen. Tavoitteena on tukea ja edistää ihmisten osallisuutta, omatoimisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa yhteiskunnassa ja omassa palveluprosessissaan sekä tarkastella palvelukokonaisuuden muodostumista asiakkaan tarpeista käsin. Sosiaalihuoltolaki määrittelee erilaisia kansalaisten tuen tarpeita, joihin sosiaalipalveluilla vastataan. Näitä sosiaalipalveluja ovat muun muassa sosiaalityö, sosiaaliohjaus, sosiaalinen kuntoutus ja perhetyö. Laki korostaa myös rakenteellisen sosiaalityön merkitystä: on tärkeää, että sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskeva tieto välittyy päätöksentekijöille.

Soten haasteet

Sote-uudistus tulee ratkaisevalla tavalla muuttamaan sosiaali- ja terveystalouden työkenttiä. Jatkossa palvelujen järjestämisvastuu on maakuntamallin mukaisesti 18 sote-alueella. Vaarana on sosiaalisen näkökulman häviäminen, sillä uudistusta on tehty terveys edellä. Ei ole kansalaisten etu, jos heidän kohtaamansa ongelmat kuten työttömyys, köyhyys tai osatyökykyisyys medikaloidaan, juridisoidaan tai pedagogisoidaan, samalla sivuuttaen niiden sosiaaliset syyt. (Saari & Viinamäki 2012, 94–98.) Sosiaalialan ammatillista kenttää ja koulutusta ovat rasittaneet ristiriidat, jotka liittyvät sosiaalityöntekijän kelpoisuuden määrittelyyn. Nämä professionaaliset sulkemiskamppailut ovat huolestuttavia erityisesti nyt, kun palvelurakennetta ollaan voimakkaasti uudistamassa. Yhtenäistä ääntä sosiaalisen puolesta ei ole kuultu, eikä juuri mitään puheenvuoroja sosiaalisen näkökulman merkityksestä.

SOSIAALIALAN TEHTÄVÄRAKENNE JA KELPOISUUDET

Tehtävärakenteen haasteet

Sosiaalihuoltolaki haastaa alan koulutusta ja tehtävärakennetta uudistamaan. Uudistustarpeisiin on jo aiemmin kiinnittänyt huomionsa muun muassa sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyöryhmä, joka korosti sosiaalialan ammatillisen henkilöstön osaamisen kehittämistä ja saatavuuden varmistamista alueilla. Se ehdotti henkilöstön määrällisen tarpeen ennakointia sekä koulutuksen vaikuttavuuden ja tarpeenmukaisuuden arviointia yhdessä

korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa. Työryhmän mukaan sosiaalialan koulutus ja käytännön peruspalvelujen osaamisvaatimukset pitäisi yhteensovittaa ja johtamisosaamista vahvistaa. (Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyöryhmän loppuraportti 2012, 89.) Samoihin asioihin kiinnitti huomionsa jo Sosiaalityö hyvinvointipoliittikan välineenä 2015-ohjelma, joka laadittiin vuosituhannen alkupuolella. Siinä todettiin ajankohtaisiksi haasteiksi asiakkaiden palvelutarpeissa ja toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset, henkilöstön osaamisen kehittämishaasteet sekä pula pätevistä sosiaalityöntekijöistä. Ohjelmassa nähtiin välttämättömänä sosiaalityön rakenteiden ja organisoinnin muuttaminen sosiaalityön osaamista ja asiakkaiden tarpeita vastaaviksi. (Karjalainen & Sarvimäki 2005, 3.)

Sosiaalityö ja sosiaaliohjaukset

Tällä hetkellä ollaan tilanteessa, jossa sosionomien (AMK) osalta osaaminen jo tunnustetaan työelämässä. Sen sijaan sosionomin (YAMK) osaamisen paikka tehtävärakenteissa on selkiytymätön. Siitä, minkä koulutusväylän tulisi antaa kelpoisuus sosiaalityöntekijäksi, ei olla yksimielisiä. Sosiaalityö-käsitteelle annetut suppeat tai laajat tulkinnat osaltaan monimutkaistavat keskustelua (Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007, 32; Viinamäki & Ilmasti 2007, 104–105.) Sosiaalihuoltolaki (2014/1301) määrittelee sosiaalityön olevan ”asiakas- ja asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yksilön, perheen tai yhteisön tarpeita vastaava sosiaalisen tuen ja palvelujen kokonaisuus, sovitaan se yhteen muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja

seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta.” Sosiaalihojauksella puolestaan tarkoitetaan ”yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa, ohjausta ja tukea palvelujen käytössä sekä yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamisessa”. Lain sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (2015/817) mukaan oikeus harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia laillistettuna ammattihenkilönä voidaan hakemuksesta myöntää henkilölle, joka on suorittanut Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat yliopistolliset opinnot sosiaalityössä. Sosionomi (YAMK) -tutkinto ei siis päteviä sosiaalityöntekijäksi silloinkaan, kun kyseessä on sosiaalialan viitekehukseen sijoittuva, sosiaalialan asiakas- ja asiantuntijatyöhön suuntaava koulutusohjelma.

SOSIONOMI (YAMK) -TUTKINNON SUORITTANEIDEN TYÖMARKKINA-ASEMA 2000-LUVUN ALKUPUOLELLA

On ymmärrettävää, että 2000-luvun alkupuolella tieto sosionomi (YAMK) -tutkinnon sisällöistä ja sen tuottamasta osaamisesta oli vielä vähäistä niin opiskelijoiden kuin työnantajienkin keskuudessa. Tutkinnon suorittamisen toivottiin antavan nostetta työuralle, mutta tutkimusten mukaan noin puolella ei tutkinnon suorittamisen jälkeen ollut kuitenkaan tapahtunut muutoksia työpaikassa tai työtehtävissä. He toimivat työtehtävissä, joihin jo sosionomi (AMK) -tutkinto antoi riittävän pätevyyden. Sosionomi (YAMK) -tutkinto ei tarjonnut luontevaa urakehitysväylää ainakaan kuntasektorilla, toisin kuin esimerkiksi terveystieteen ylempi am-

mattikorkeakoulututkinto. Työnantajat myös arvioivat yliopistollisen maisterin tutkinnon suorittaneiden osaamisen merkittävästi paremmaksi kuin YAMK-tutkinnon suorittaneiden osaamisen. Sosionomien (YAMK) työmarkkina-asemaa luonnehti usein ammatillisen osaamisen ylittävien tai alittävien tehtävien hoitaminen ja semiprofessionaalisuus. Ammatillinen profiili ei ollut muodostunut yhtä selkeäksi kuin esimerkiksi maisteritutkinnon suorittaneille sosiaalityöntekijöille. (Viinamäki & Ilmasti 2007, 97–98; Viinamäki & Rantanen 2009, 100, 106; Ojala & Ahola 2008a ja b; Ojala & Ahola 2009; Galli & Ahola 2010, 60; Rantanen ym. 2009, 74, 84; Saari & Viinamäki 2012, 99–102; Nissinen 2014,15; Puhakka & Tuominen 2011.)

Valoisampiakin tutkimustuloksia alkoi kuitenkin nousta esille. Vuonna 2008 kerätyssä aineistossa sosionomit (YAMK) olivat sijoittuneet varsin hyvin työmarkkinoille, ja tutkinnon suorittaminen oli laajentanut heidän työmarkkinakelpoisuuttaan. Ammattinimikkeistä päätellen osa oli sijoittunut myös esimies- ja kehittämistehtäviin. Työttömyys oli vähäistä. (Viinamäki & Pohjola 2009, 32.)

TYÖMARKKINA-ASEMA 2010-LUVULLA

Sosionomien (YAMK) työmarkkina-asemasta saadaan tietoa Suvi Linnanvirran (2013) tutkimuksesta Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden urakehitys. Sähköiseen kyselyyn vastaajia oli kaikkiaan 72, joista puolet oli valmistunut 2005–2010 ja puolet sen jälkeen. Linnanvirran tutkimustuloksia verrataan Sirppa Kinoksen

tutkimustuloksiin, jotka edustavat tulevia sosionomeja (YAMK). Webropol-kyselytutkimukseen vastasi 205 loppuvaiheen sosionomi (YAMK)-opiskelijaa eri ammattikorkeakouluista vuodenvaihteessa 2014–2015. Heillä aikaa AMK-tutkinnon suorittamisen ja YAMK-tutkinnon aloittamisen välissä oli kulunut keskimäärin 7,5 vuotta. Molemmista tutkimusaineistoissa miehiä oli 8 %. Iältään opiskelijavastaajat olivat hieman nuorempia (keskiarvo 38 vuotta) kuin ammatissa jo toimivat (keskiarvo 42 vuotta).

Ammattinimikkeiden kirjo

Ammattinimikkeiden runsas määrä kertoo muuttuvasta työn kuvasta, ja monen kohdalla se heijastaa aktiivista työuran rakentamista. Yleisin ammattinimike, jolla ennen YAMK-opintoja ja sen suorittamisen jälkeen työskenneltiin, oli ohjaaja. Ohjaajana toimittiin eri toimintaympäristöissä ja eri asiakasryhmien kanssa (muun muassa palveluohjaaja, kehitysvammaohjaaja, vanhustyön ohjaaja, kuntoutusohjaaja ja pakolaisohjaaja). Sosionomi (AMK) -tutkinnon vahvistuneesta asemasta työmarkkinoilla kertoo se, että vastaavana ohjaajana työskentely jo ennen YAMK-opintoja on lisääntynyt selvästi (5 % Linnanvirran aineistossa, vertaa 19 % Kinoksen aineistossa). YAMK-tutkinnon suorittamisen jälkeen vastaavana ohjaajana työskentely yleistyi (13 % toimi vastaavana ohjaajana Linnanvirran aineistossa).

Huomattava osa oli työskennellyt ennen YAMK-opintojaan tai työskenteli edelleen lastentarhanopettajana. Sosiaalityöntekijänä oli ennen YAMK-opintoja työskennellyt noin 10 % Linnan-

virran aineistossa, Kinoksen aineistossa vain muutama. Tutkinnon suorittaneista 14 % työskenteli sosiaalityöntekijän nimikkeellä. He, samoin kuin lastentarhanopettajina työskentelevät, kokivat muita vähäisempiä uralla etenemisen mahdollisuuksia.

Kinoksen aineiston YAMK-tutkinnon opiskelijoista noin neljäsosa oli ollut työttömänä jossakin vaiheessa sosionomiksi (AMK) valmistumisen jälkeen. Linnanvirran aineiston YAMK-tutkinnon suorittaneista 15 % oli ollut työttömänä valmistumisen jälkeisenä aikana, ja vastausajankohtana työttömänä oli noin 6 %. Eli YAMK-tutkinto näyttää parantavan sosionomien työllistymismahdollisuuksia.

Tutkinto tukee urakehitystä

Esimiesasemassa työskentely jo ennen YAMK-opintoja on niin ikään vuosien mittaan lisääntynyt (14 % Linnanvirran aineistossa, vertaa 22 % Kinoksen aineistossa). Hyvinvointipalveluiden eri alueet ja sektorit olivat monipuolisesti edustettuna (nimikkeinä muun muassa rikosseuraamusesimies, vammaistyönjohtaja ja perhepalveluiden päällikkö). Suurin osa opiskelijoista halusi parantaa mahdollisuuksiaan horisontaaliseen tai vertikaaliseen liikkuvuuteen työmarkkinoilla. Esimiestehtävät mainitsi tavoitteekseen 32 % vastaajista Kinoksen aineistossa. Linnanvirran aineistosta voidaan havaita, että tutkinnon jo suorittaneista 31 % työskentelikin esimiestai johtotehtävissä. Sosionomi (AMK) -tutkinto näyttää antavan entistä paremmat eväät urakehitykselle.

Urakehityksen lisäksi oli muitakin syytä lähteä opiskelemaan sosionomi

(YAMK) -tutkintoa. Kinoksen aineistossa loppuvaiheen opiskelijoista 38 % tähtäsi ennen muuta oman ammatillisen osaamisen syventämiseen. Tällöin nimi-ke ei välttämättä muutu, kuten ei ollut tapahtunut 28 %:lla YAMK-tutkinnon suorittaneista Linnanvirran aineistossa. Liikkuvuuden suhteen tilanne on siis selvästi muuttunut 2000-luvun alkupuoleen verrattuna, jolloin yli puolet jatkoi samalla ammattinimikkeellä kuin ennenkin, vaikka suorittivat YAMK-tutkinnon.

Työnantajat ja palkka

Tutkinnon suorittaneista sosionomeista (YAMK) 69 % työskenteli julkisella sektorilla, suurin osa kunnan palveluksessa. Kolmannen sektorin osuus oli 21 % ja yksityisen sektorin 6 %. Kinoksen aineiston loppuvaiheen opiskelijoista hieman pienempi osuus työskenteli julkisella sektorilla, pienempi osuus myös kolmannella sektorilla (14 %), mutta useampi yksityisellä sektorilla (19 %). Yksityinen palvelutuotanto on siis jo löytänyt sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittaneet, mutta ei vielä juurikaan työllistä sosionomi YAMK-tutkinnon suorittaneita. Verrattaessa tutkinnon jo suorittaneiden ja opiskelijoiden työnantajien suhtautumista, havaitaan työnantajien tuen opiskelulle lisääntyneen. Toisaalta edelleenkin noin viidesosa työnantajista ei kannustanut eikä tukenut opinnoissa millään tavalla.

Työssä olevien sosionomi YAMK-tutkinnon suorittaneiden väliset palkkaerot olivat suuret. Vastaajista suuri-palkkaisin ansaitsi lähes kaksi kertaa enemmän (4200 €/kk) kuin pieni-palkkaisin (2190 €/kk). Keskimääräinen kuukausipalkka oli 2935 €.

Lastentarhanopettaja-nimikkeellä työskentelevillä palkat olivat pienimmät, esimiestehtävissä ja opettajana työskentelevien suuremmat. Palkkauksen kautta voidaan arvioida myös alan arvostusta. Korkeakoulututkintoa edellyttävissä sosiaalialan tehtävissä vaatimukset ja palkkaus ovat edelleen ristiriidassa: keskipalkka jäi alle kaikkien palkansaajien keskiansion, joka vuonna 2013 oli noin 3330 euroa/kk (Akava-tilastokooste 2014). Työssä olevista sosionomeista (YAMK) vain 30 % oli esittänyt palkkatoiveen hakiessaan viimeisintä työpaikkaansa. Palkkatietoisuus näyttikin selkeästi suuremmalta loppuvaiheen opiskelijoiden joukossa. Heistä 80 %:lla oli selkeitä palkkatavoitteita valmistumisen jälkeen.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Sosionomien (YAMK) työmarkkina-asema on parantunut tultaessa 2000-luvulta 2010-luvulle. Tutkinto tarjoaa entistä useammin väylän edetä uralla ja parantaa omaa kilpailukykyä työmarkkinoilla. Ei-ylioppilaille YAMK-tutkinto on käytännössä ainoa mahdollisuus hankkia ylempi korkeakoulututkinto. Tutkinto on mahdollista opiskella työn ohella. Perheellisyys tai ikä eivät näytä muodostavan opiskelulle estettä.

YAMK-tutkinto tarjoaa jatkokoulutusväylän myös ammatillisen osaamisen syventämiseen ja kehittämiseen. Tässä suhteessa eri ammattikorkeakoulujen sosiaalialan YAMK -tutkinto-ohjelmien sisällölliset painotukset esimerkiksi tiettyyn asiakasryhmään ovat perusteltuja ja monien opiskelijoiden tavoitteiden mukaisia. Kaikki eivät tähtää esimiestyöhön. On tärkeää, että koulutus

mahdollistaa urakehityksen sekä horisontaalisesti että vertikaalisesti.

Opiskelijat ovat vahvasti kiinnittyneet työelämään jo ennen YAMK-opintojaan. Työkokemusta alan työssä sosionomi (AMK) -tutkinnon jälkeen on kertynyt useita vuosia. Jo sosionomi (AMK) -tutkinto näyttää tarjoavan monille mahdollisuuden monipuoliseen työhönsä ja työhön eri asiakasryhmien parissa. Yhä useampi on työskennellyt vastuuasemassa tai esimiestyössä ennen YAMK-opintojaan. Huomattava osa opiskelijoista tähtääkin YAMK-tutkinnon myötä nimenomaan esimiestyöhön – joko jatkamaan siinä tai pääsemään siihen.

Tutkinnon suorittaneista huomattava osa työskenteli sosiaalityöntekijän nimikkeellä. Sosionomi YAMK -opiskelijoiden kiinnostus sosiaalityöntekijän tehtäviin näyttää Kinoksen aineiston valossa kuitenkin vähäiseltä. Mielenkiinto suuntautuu heillä ennemminkin asiantuntija-, kehittämis- ja esimiestehtäviin. Hyvinvointipalvelujen tuotantorakenteiden muutos toivottavasti lisää yrittäjyyden kiinnostavuutta. Nyt se näyttäytyy hyvin vähäisenä.

Työnantajien suhtautuminen opiskeluun on melko positiivista, mutta parantamisen varaa on. Se, että merkittävä osa työnantajista ei tue opiskelua millään tavalla kertonee siitä, ettei YAMK-tutkintoa edelleenkään aina osata nähdä resurssina työpaikalla. Edelleenkin huomattava osa sosionomi (YAMK) -tutkinnon suorittaneista voisi olla nykyisessä työssään myös ilman ylempää tutkintoa. Suurimmalla osalla opiskelijoista on kuitenkin tavoitteena vertikaalinen tai horisontaalinen urakehitys.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (2015/817) ei huomioi sosionomi (YAMK) -tutkintoa, eikä näin ollen edistä tutkinnon suorittaneiden työmarkkina-aseman kehittymistä ja paikantumista.

Hyvinvointivaltion on annettu rapautua. Sen tilalle tekee tuloaan lähiyhteisöihin ja kansalaisyhteiskuntaan nojaava, yksilön omaa vastuuta korostava sosiaalipolitiikka. Perinteinen kunnallinen sosiaalityö on muutosten edessä uudessa sote-ympäristössä ja toimeentulotuen perusosan siirryttyä vuonna 2017 Kelan hoidettavaksi. Muulla kuin julkisella sektorilla työskentelevien osuus sosionomeista (AMK ja YAMK) on vuosien mittaan noussut. Nyt suunniteltu sote-järjestelmä tulee vahvistamaan yksityisen ja 3.sektorin roolia palvelujen tuottajina. Sosionomien (YAMK) osaaminen on laaja-alaista hyvinvointipalveluosaamista. Se suuntautuu käytäntöjen kehittämiseen erilaisissa toimintaympäristöissä, ei vain kunnallisessa byrokratiatyössä. Uusi sote-ympäristö voikin luoda sosionomeille (YAMK) uusia mahdollisuuksia asiantuntijoina ja kehittäjinä sekä näin parantaa heidän työmarkkina-asemaansa.

KIRJALLISUUS

- Akavaaka-tilastokooste 2014. http://www.akava.fi/julkaisut/esitteet_ja_oppaat/akavalaiset_tyoelamassa/akavaaka_2014 Luettu 1.4.2016.
- Borgman, Merja (2006) Sosionomi (AMK) 2015. Teoksessa Matti Vuorensyrjä, Merja Borgman, Tarja Kempainen, Mikko Mäntysaari & Anneli Pohjola (toim.) Sosiaalialan osaajat 2015. Sosiaalialan osaamis-, työvoima- ja koulutustarpeiden ennakkointihanke (SOTENNA):

- loppuraportti. Sosiaalityön julkaisusarja 4. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 157–229.
- Galli, Loretta & Ahola, Sakari (2010) Elinikäiset oppijat lähikuvassa. Koulutussoisologian tutkimusyksikön raportti 76. Turku: Turun yliopisto.
- Karjalainen, Pekka & Sarvimäki, Pirjo (toim.) (2005) Sosiaalityö hyvinvointipolitiikan välineenä 2015 -toimenpideohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2005:13. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Kinos, Sirppa (2015). Sosionomit (YAMK) työmarkkinoilla. Julkaisematon käsikirjoitus.
- Linnanvirta, Suvi (2013) Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden urakehitys. Selvitys ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden Talentian jäsenten kokemuksista urakehityksestään ja tutkinnon suorittamisesta. www.Talentia.fi Luettu 1.6.2016.
- Nissinen, Anne (2014) Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto työmarkkinoilla ja osaamisen kehittäjänä. Opinnäytetyö, Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen. Kokkola: Centria ammattikorkeakoulu.
- Ojala, Kristiina & Ahola, Sakari (2008a) Koulutuksen työelämäyhteydet, opinnäytetyö ja kehittämisen haasteet – ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon olemusta etsimässä. Teoksessa Hanna Maijala & Jarmo Levonen (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Osaamisen ennakointi ja tulevaisuuden haasteet. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 117–134.
- Ojala, Kristiina & Ahola, Sakari (2008b) Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot – kokeilusta kokemuksiin. Turku: RUSE.
- Ojala, Kristiina & Ahola, Sakari (2009) Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot työmarkkinoilla. Valmistuneiden kokemukset ja koulutuksen vaikuttavuus. Projektin väliraportti 03/09. Turku: Research unit for the sociology education.
- Puhakka, Antero & Rautopuro, Juhani & Tuominen, Visa & Vuorinen-Lampila, Päivi (2012) Current employability and graduate employment research in Finland. Teoksessa Sakari Ahola & David M Hoffman (toim.) Higher education research in Finland. Emerging structures and contemporary issues. Jyväskylä: Finnish Institute for Educational Research, University of Jyväskylä, 357–381.
- Puhakka, Antero & Tuominen, Visa (2011) Uraseuranta – selvityksistä tutkimukseksi. Teoksessa Antero Puhakka & Visa Tuominen (toim.) Kunhan kuluu viisi vuotta – ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työurat. Tampere: Aarresaari-verkosto. <http://www.aarresaari.net/pdf/Kunhankuluuviisivuotta.pdf> Luettu 1.4.2016.
- Rantanen, Teemu & Isopahkala-Bouret, Ulpukka & Raji, Katariina & Järveläinen, Eeva (2009) Ylempi AMK -tutkinto ja sen tuottama osaaminen työnantajien näkökulmasta. Teoksessa Teemu Rantanen & Ulpukka Isopahkala-Bouret (toim.) Näkökulmia ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuottamaan osaamiseen. Julkaisusarja A (71). Helsinki: Laurea-ammattikorkeakoulu, 63–84.
- Saari, Erkki & Viinamäki, Leena (2012) Sosionomi (ylempi AMK) Suomen hyvinvointipalvelujärjestelmässä. Teoksessa Aija Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 91–106.
- Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyöryhmän loppuraportti 2012. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012:21. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:43. Helsinki: Opetusministeriö.
- Viinamäki, Leena & Ilmasti, Jaana (2007) Palvelukseen halutaan sosionomi (AMK), sosionomi (ylempi AMK) tai vastaava sosiaalialan ammattilainen. Teoksessa Jarmo Levonen (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Työelämälähtöistä asiantuntemusta kehittämässä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 97–110.
- Viinamäki, Leena & Pohjola, Anneli (2009) Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden näkemykset osaamisestaan ja paikastaan työmarkkinoilla. Teoksessa Leena Viinamäki (toim.) Sosionomeilta eivät hommat loppu. Ammattikäytäntöjen kehittäminen haasteena sosionomi AMK -tutkinnoissa. Raportteja ja tutkimuksia

-
- 1/2009. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, 22–41.
- Viinamäki, Leena & Rantanen, Teemu (2009) Sosionomi (ylempi AMK) osaaminen ja työhönsijoittuminen. Teoksessa Teemu Rantanen & Ulpukka Isopahkala-Bouret (toim.) Näkökulmia ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuottamaan osaamiseen. Julkaisusarja A (71). Helsinki: Laurea-ammattikorkeakoulu, 85–107.
- Vuorensyrjä, Matti & Borgman, Merja & Kemppainen, Tarja & Mäntysaari, Mikko & Pohjola, Anneli (2006) Sosiaalialan osaajat 2015. Sosiaalialan osaamis-, työvoima- ja koulutustarpeiden ennakointihanke (SOTENNA): loppuraportti. Sosiaalityön julkaisusarja 4. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.